

saalænge vi have den Grundlov, der nu bestaar. Det blev afgjort i 1849, og det er blevet optaget i uforandret Form i den ny gennemførte Grundlov, saaledes at Følgekirken skal staa i et andet Forhold til Statsmagten end de andre Trossamfund; det kunne vi ikke komme bort fra uden gennem en Grundlovsforandring. Dersom de Herrer ville bringe et et Forslag ind om en saadan, kunne vi forhandle om Sagen; men saalænge dette ikke er Tilfældet, ere Forhandlinger derom ørkesløse. Ville de Herrer se efter i Grundloven, finde De, at de Paragrafer, hvori dette Forhold omhandles, ere §§ 75 og 78. I den første omhandles Følgekirken og i den anden de fra Følgekirken afvigende Trossamfund; de ere ikke bragte sammen i den samme Paragraf, og der er heller ikke brugt de samme Udtryk om den Ordning, der skal finde Sted af disse forskellige Trossamfund. Om Følgekirken hedder det: „Følgekirken Forsatning ordnes ved Lov“, og om de andre Trossamfund: „deres Forhold ordnes nærmere ved Lov“. Det er Udtryk, der ved lidt nøjere Eftertanke kunne forklare sig selv, men selv den fjerneste Tvivl maa hæves, naar man gennemlæser de Forhandlinger, som fandt Sted paa den grundlovgivende Rigsforsamling, eller siden den Tid saagodt som hver Gang, de kirkelige Forhold have været til Forhandling her i Rigsdagen. Sagen er nemlig den, at ved Udtrykket i § 78 forstås de ydre Forhold, de til Staten, ikke de indre; men ved „Følgekirken Forsatning“ forstås saavel de ydre som de indre Forhold. Det er udtalt paa den grundlovgivende Rigsdag, haade af Ministeren og af Udvalget, og udtalt senere af en hel Del Kirkeministre og fremragende Medlemmer af dette Thing, og jeg erindrer ikke, at de Anstuelser, der nu gjøres gjældende fra disse ærede Medlemmers Side, ere komne frem før i de sidste Par Aar. Jeg kan gjerne støtte disse Bemærkninger ved blot at nævne et Par Steder, men jeg kunde nævne mange flere. Det hedder saaledes i den grundlovgivende Rigsdags Udvalgsbetænkning: „Forsørgt forudsattes den“ — det er Statsmagten, her er Tale om — „at ville komme til at udøve en forholdsvis større Myndighed over denne Kirke fremfor over de øvrige Re-

ligionsamfund i Landet“. Det findes Spalte 2507—8. Den daværende Minister Madvig siger Spalte 2521: „Det er givet, at denne Følgekirke skal staa i nærmere Forhold til Staten og Regjeringen end de andre Kirker i Landet“, og Side 2562 forklarer han det saaledes, „at Staten skal kunne gribe ind i de Former, hvorunder Følgekirken selv skal leve, virke og styre sine Anliggender“, ja han nævner udtrykkelig blandt de Ting, som saaledes skulde ordnes ved Kirkens Forsatning: „de kirkelige Embeders Besættelse“ Spalte 2530. Kunne nu de ærede Medlemmer paavise nogen som helst anden Udtalelse fra den grundlovgivende Forsamling, som giver deres Opfattelse af Ordet „Forsatning“ Medhold, eller kunne de — thi jeg indrømmer, at det ikke er tilstrækkeligt bindende, at det ikke kan paavises — bevise, at Ordet Forsatning nogenstunde er taget i den Betydning, som de ville have, at det blot skal betyde: Adskillelse mellem Stat og Kirke, og at det ikke tillige skal omfatte de Former, hvorunder Følgekirken maa bevæge sig? Hvis de ikke kunne det, og jeg tvivler meget derom, saa maa det staa som Grundlovens klare og bestemte Mening, at vi her ved Lov skulle fastsætte saavel Følgekirken Forhold til Staten som Formerne for dens indre Selvbevægelse og Virksomhed, og dertil skulde jeg dog vel mene ogsaa hører, hvorledes dens Præster skulle vælges. Dette er Spørgsmaal, som ofte have været fremdragne her i Salen og været Gjenstand for Forhandling, og det er altsaa paa ingen Maade noget Nyt, jeg her fremsører; men jeg har troet alligevel at maatte komme frem med det, thi medens der hidtil har været negtet Rigsdagen Myndighed til at behandle disse Sager fra deres Side, som man pleier at kalde det alledyreste Høire, den høikirkelige Side, saa er det ganske vist noget Nyt at se denne Ret negtet fra deres Side, som endogsaa ville gaa saa yderligt, at de ville aflasse den theologiske Dannelse for Præsterne.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet: Maaſke jeg endnu til Slutning maatte tillade mig nogle ganske faa mere aføristiske Bemærkninger i Anledning af